

Vierailija

TIINA KESKINEN
Kirjoittaja on tamperelainen äidinkielen opettaja

Häiriikkö on koulussa toisen luokan kansalainen. Hänellä ei ole samoja oikeuksia kuin muilla.

Häiriikköoppilaan elämä on taiteilua: hän hyökkää, torjuu, puolustautuu - ja yrittää siinä sivussa rakentaa vasta aluillaan olevaa elämäänsä. Minkälaisessa todellisuudessa häiriikkö elää? Sain siitä aavistuksen, kun haastattelin erästä häiriikköoppilastani.

Poika listaa kaikkea tapahtunutta aikamoinen taakka harteiltaan. Elämä on käynyt hankalaksi pikkuhiljaa. Mistä alkoi alamäki? Ala-asteella hän oli vain villi poika, joka ei jaksanut keskittyä koulunkäyntiin. Tunnneilla ei tehty koskaan mitään hauskaa. Piti viritellä happenin-gia, että kesti koulun tylsyyttä.

Halveksittu häiriikkö

Nyt hän on yläkoululainen ja pahamaineinen häiriikkö. Itse hän määrittelee olevansa häiriikkö "aina silloin tällöin".

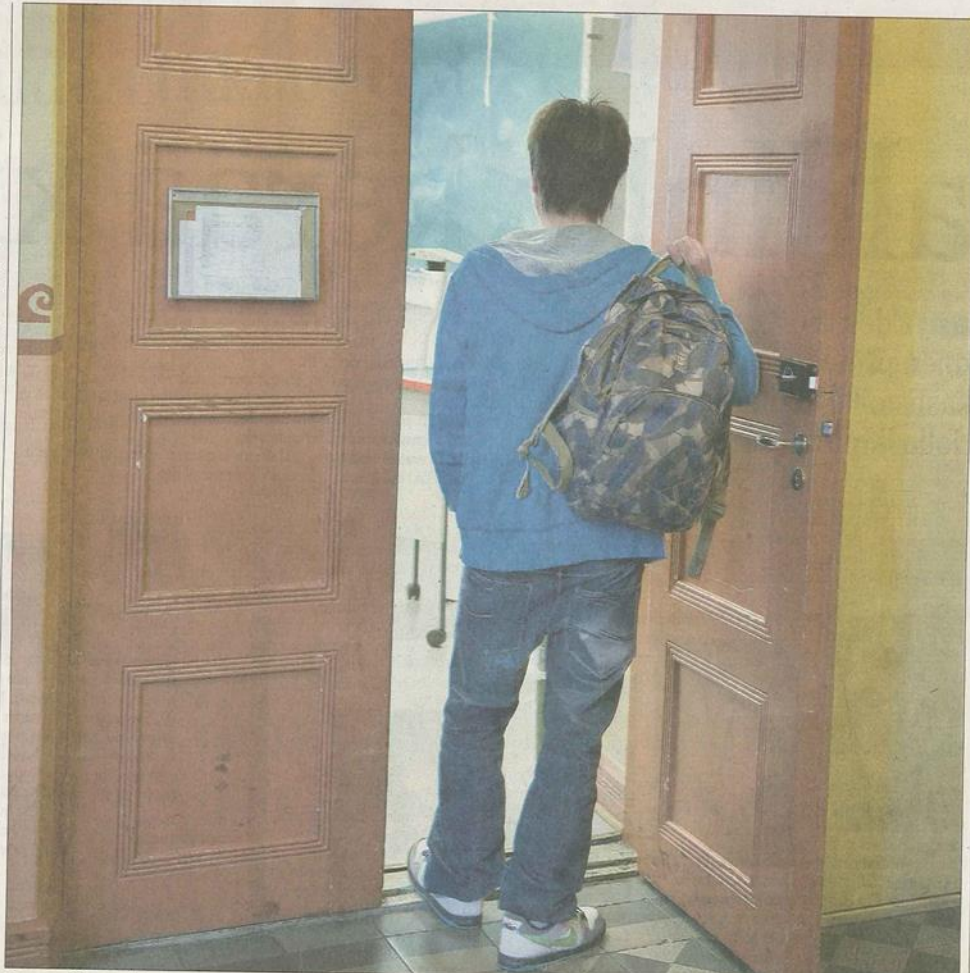
Hänet on erotettu koulusta määrääjäksi huonon käytöksen vuoksi. Hänen on sanottu käyneen käsiksi sijaiseen ja pahoinpidelleen luokkatoverinsa. Hän kiroilee, poistuu koulun alueelta, on epäsiällinen, uhkaava ja huonona esimerkkinä muille.

Hän tietää heikot kohtansa:
- Osaan olla ilkeä. Sanon liian suoraan, mitä ajattelen. Sorrun huutamaan, kinaan vastaan silloin, kun tuntuu epäreilulta. Mutta kaikkea sitä, mistä mua syytetään, en oo tehnyt.

- Mulla on leima otsassa. Mo-ni tilanne värityy pahemmaksi mun kohdalla.

- Kun opettaja näkee mut, se näkee ongelman. Ahdistaa, kun ei itse pysty tekemään asialle mitään. Kun taklaan liikuntatun-nilla jääkiekossa, oon pahoinpi-telijä, vaikka mitään aikomusta satuttaa ei olisikaan. Kun koulun vessassa on poltettu tupakka, oon epäilty, vaikka en olisi siel-lä polttanut. Aikuiset voi puhua musta ilkeesti tyyliin "Ei tuota olisi pitänyt ottaa mukaan tän-ne" tai "Älä nyt ihmeessä mene istumaan tuon viereen!". Musta voi puhua, miten vaan, koska oon häiriikkö, ei tarvi ajatella, miltä musta tuntuu.

Tunnistan heti itseni opetta-jaksi, joka näkee hänessä ongel-man. Olen helpottunut, kun hän jostakin syystä ei tule tunnille. En ole kiinnostunut hänen ju-tuistaan, koska ne ovat suoraan sanottuna rasittavia. Kolmen yhteisen vuotemme aikana en ole koskaan aiemmin kysynyt häneltä, kuinka menee tai mit-tä kuuluu. Senhän on nähnyt ja kuullut kysymättäkin, että to-della huonosti menee.

Tamperelainen poika on oppilas, jossa opettaja näkee johdonmukaisesti ongelman. Kun kirjoittaja päätti tutustua häneen ilman ennakkoluuloja, vastaan katseli fiksu ja harkitseva nuorimies.

OLET HÄIRIKKÖ, EI IHMISARVOA!

Vetoamus: Voisimmeko nähdä nuorena herkän ja kehittyvän yksilön - silloinkin, kun otsassa on koulun häirikön leima?

Perustelu: Jokainen haluaa pohjimmiltaan viihtyä koulussa ja kavereiden kanssa. Ongelmaksi leimattuun kannattaa tutustua.

Me aikuiset luulemme tietä-vämme, mitä nuorelle kuuluu. Toisinaan emme edes uskalla tietää. Ja kun emme tiedä, olem-me auttamatta ulkopuolisia.
- Puhukaa meidän nuorten kanssa enemmän, hän sanoo.

Fiksu nuori mies

Edessäni istuu vilpitiön poika tyylikkäästi leikatuihissa hiuksis-saan ja rennoissa vaatteissaan. Hän on fiksu. Hän kykenee tar-kastelemaan itseään ja elämään-sä kriittisesti. Hän kantaa si-

sällään ahdistavaa painolastia. Hän puhuu pehmeällä äänellä, varovaisesti.

Aivan kuin omasta elämästä puhuminen sattuisi. Haluan ke-ventää tunnelmaa. Kysyn, mikä elämässä on hyvää.

- Tykkään käydä kavereiden kanssa nuorisotilassa. Me pela-taan siellä koripalloa ja biljardia. Joskus viikonloppuisin me bile-tetään. Kotona on aika paljon omassa huoneessa: äidin kans-sa on kiva jutella, se kuuntelee

Tausta

Oppilaan oikeudet

Perustuslaki säätää muun muassa oppilaan oikeudesta perusopetukseen, koulupaik-kaan, turvalliseen oppimisympä-ristöön sekä opetusohjel-man mukaiseen opetukseen ja oppilaanohjaukseen.

Perustulaisissa taataan myös asianmukaiset työväli-neet ja koulukuljetukset.

Oppilaan velvollisuuksik-si mainitaan osallistuminen opetukseen sekä tehtävien suorittaminen tunnollisesti ja asiallinen käytös.

Koulukiusaamiseen on viime aikoina kiinnitetty paljon huo-miota. Esimerkiksi Manner-heimin lastensuojelulitto on julkaissut perusteellisia tieto-paketteja kiusaamisesta. Oppilaan näkeminen yhden-vertaisena ja ilman ennak-koleimaa on huomattavasti vähemmän käsitelty aihe.

ja välittää musta, se on tärkein ihminen. Perhe on muutenkin tosi tärkeä. Mulla on kiva isä, jota nään viikonloppuisin ja erit-tään mukavat veljet, pienempi on velipuoli.

Isäpuolikohta ottaa koville. Suhteessa on isoja ongelmia. He eivät puhu toisilleen, niin on kuulemma parempi. Kaikki menisi aina vaan pahemmaksi. Tulisi huutoa ja rähjäämistä. Hän sipaisee silmäkulmaansa, nieleskelee ja alkaa liikehtiä le-vottomasti. Aihe on liian kipeä käsiteltäväksi tässä hetkessä. Vaihdamme aiheita ja puhum-me tulevaisuudesta.

- Haaveilen omasta kodista Tahmelassa tai Pispalassa. Toi-vottavasti löydän tulevaisuudes-sa vaimon, jonka kanssa voin jutella ja joka jaksaa kuunnella mua. Yks lapsikin olisi kiva. Haluan hyvän ammatin. Perus-koulu loppuu nyt toukokuussa, sen jälkeen jos pääsis automaa-tioasentajinjalle ammattikou-luun. Koulutus on tärkeä juttu.

Koulun pahin vihollinen?
Mutta kouluhan on häirikölle vihollinen numero yksi?

Poika pudistaa päätään:
- Haluaisin viihtyä koulussa. Oon hyvä englannissa, liikun-nassa ja teknisissä töissä. On tärkeää päästä hyvien opetta-jien opetukseen. Sellasten, jot-ka ajattelee oppilaita yksilöinä, tietää paljon omasta alastaan, osaa kuunnella oppilaita ja kor-jata oppilaiden huonoa käytöstä karjumatta. Mun englannin ope on sellanen.

Lopuksi pyydän häntä kehu-maan itseään. Seuraa pitkä hil-jaisuus. Sitten hän sanoo hiljaisella äänellä:

- Oon hauska. Ja mun kanssa on helppo viettää aikaa.

Ota kantaa

➔ Miten auttaa "häiriikköä"?
aamulehti.fi/puheenaile